

Наталія Сперкач,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Державного податкового університету
ORCID 0000-0001-6579-126X

Віталій Димчуков,

здобувач вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня
Державного податкового університету
ORCID 0009-0009-6654-3335

DOI <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2025-57-9>

УДК 343.9:316.6

Особливості віктимологічної профілактики кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи

Постановка проблеми. Проблема віктимності, особливо в контексті кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи, є однією з найбільш актуальних у сучасній кримінології. З кожним роком усе більше уваги приділяється вивченню факторів, які можуть сприяти утворенню умов для таких правопорушень, а також заходам, спрямованим на їх попередження. Віктимність, або схильність особи ставати жертвою кримінальних правопорушень, у даному контексті тісно

пов'язана з порушеннями особистісної недоторканності, прав людини на захист честі та гідності. У зв'язку з цим важливим є питання віктимологічної профілактики.

Віктимологічна профілактика вимагає комплексного підходу, який охоплює як правові, так і психологічні методи впливу на потенційні жертви кримінального правопорушення зміцнення довіри до інститутів державної влади та правоохоронних органів. Це вимагає формування у громадян

розуміння їхніх прав, створення надійних механізмів захисту та забезпечення ефективної правової допомоги, особливо для тих, хто став жертвою порушень їхніх основних прав та свобод. Вивчення цієї теми дозволить глибше зрозуміти механізми віктимізації, визначити шляхи подолання «антидовіри» та запропонувати дієві заходи віктимологічної профілактики кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дану проблематику питання досліджує достатня кількість вітчизняних і зарубіжних науковців. У нашому дослідженні звернута увага на напрацювання наступних дослідників, серед яких: О. М. Бандурка, О. М. Джужа, В. В. Василевич, Т. Л. Кальченко, Б. М. Головкін, Т. В. Корнякова, В. В. Коваленко, Г. В. Зотова, Г. М. Чхеїдзе, І. А. Дришлюк, О. В. Нарожна та інші.

Віктимологія є однією з важливих галузей кримінології, яка вивчає механізми виникнення жертв кримінальних правопорушень, а також фактори, що впливають на їх формування. Особливе значення в цьому контексті має віктимологічна профілактика, яка націлена на запобігання вчинення кримінальних правопорушень та зниження рівня віктимізації осіб. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи є серйозними кримінальними правопорушеннями, що порушують основні права людини, завдаючи не лише фізичну, а й психологічну шкоду потерпілим. З огляду на це, віктимологічна профілактика таких правопорушень набуває особливої актуальності.

Мета дослідження – вивчення особливостей віктимологічної профілактики кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи, а також аналіз ефективних механізмів попередження таких кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Злочинність як форма протиправних дій залишається однією з актуальних проблем нашої держави, а боротьба з нею є важливим напрямом діяльності як держави в цілому, так і правоохоронних органів зокрема. Важливу роль у системі індивідуальної профілактики кримінальних правопорушень відіграє віктимологічна профілактика.

Так, В. В. Коваленко відзначає, що «вона передбачає комплекс заходів, спрямованих на зниження ймовірності стати жертвою кримінального правопорушення як серед населення загалом, так і серед окремих осіб. Ефективне застосування віктимологічної профілактики може суттєво посилити заходи протидії насильницькій злочинності. З метою захисту осіб, які постраждали від насильницьких кримінальних правопорушень, необхідно вести їх на профілактичному обліку та впроваджувати заходи» [1, с. 1].

Об'єктом впливу віктимологічної профілактики є віктимна поведінка особи. Проте сучасні наукові дослідження підтверджують, що заходи, спрямовані на усунення факторів, які сприяють віктимізації потенційних потерпілих, зокрема серед іноземних громадян, є надзвичайно ефективними. Успішна реалізація завдань віктимологічної профілактики нерозривно пов'язана з ґрунтовним аналізом осіб, які стали жертвами кримінальних правопорушень, включаючи їхні біофізичні, психологічні, кримінально-правові та соціально-рольові особливості. Дослідження цих аспектів дає змогу виявити закономірності віктимної поведінки, визначити взаємозв'язок між діями злочинця та жертви, що впливає на механізм скоєння правопорушення, а також ідентифікувати групи ризику й розробити комплекс заходів для їхнього захисту [2, с. 277–281].

При оцінці ймовірності того, що особа може стати жертвою кримінального правопорушення, важливо

враховувати таку категорію сучасної віктимології, як віктимність. Цей термін був введений Б. Мендельсоном, який сформулював концепцію «жертви» та запровадив поняття «потенціал жертвості». Він розглядав його як ступінь схильності особи до віктимізації з психологічної, фізичної або соціальної точок зору на момент вчинення кримінального правопорушення [3, с. 17–18]. Надалі ця категорія набула розвитку у роботах вітчизняних учених-кримінологів [4, с. 27–31; 5, с. 124–135]. Під час визначення віктимності фахівці враховують різні фактори, що впливають на ймовірність стати жертвою кримінального правопорушення, зокрема психічні, фізичні, соціальні, етнічні, об'єктивні та суб'єктивні аспекти. На нашу думку, у цьому питанні важливо забезпечити чіткість, яка дозволить сформувати загальну стратегію профілактики віктимності для іноземців або осіб без громадянства.

Звернемо увагу, що Г. М. Чхеїдзе відзначає, що «віктимність слід розглядати як сукупність особистісних і психофізичних якостей, поведінкових характеристик, а також соціально-рольових і морально-психологічних функцій, що підвищують ймовірність стати жертвою кримінального правопорушення. Безперечно, значну роль відіграють об'єктивні чинники та випадковість. Водночас, якщо розглядати віктимність як ключову категорію віктимологічної профілактики, особливу увагу варто приділяти саме суб'єктивним характеристикам потенційної жертви» [6, с. 217].

Відповідно до наукових підходів, В. Біскуп та А. Крижановська відзначають, що віктимологію слід розуміти як «науку про жертв саме кримінальних правопорушень» [9, с. 146]. При цьому, Г. В. Зотова наголошує, що конкретні особи можуть стати жертвами кримінального правопорушення через два основних чинники: по-перше,

через свої психологічні та поведінкові особливості, по-друге, через рольову специфіку та групову належність. Психологічна схильність до віктимізації включає такі риси, як надмірна довірливість, необережність, схильність до запальності, дратівливості, агресивності, а також схильність до авантюрних і необдуманих вчинків. Крім того, до цієї категорії можна віднести людей, які, маючи таку психологічну схильність, ведуть спосіб життя, який передбачає спілкування з особами, що становлять для них загрозу [10, с. 102].

Громадяни можуть йти на самопожертву заради родини чи суспільства, навіть якщо це завдає шкоди їх здоров'ю чи життю. Крім того, важливими факторами є постійна загроза для життя, втрата близьких, необхідність жити в умовах підвищеної пильності, що призводить до емоційного виснаження, підвищеної вразливості до негативних впливів і збільшує ймовірність прийняття віктимної ролі. В умовах воєнного стану насильство може стати невід'ємною частиною повсякденного життя. Люди, зокрема діти, жінки та літні особи, стають більш уразливими до фізичного, психологічного та сексуального насильства [9, с. 147].

Розглянемо конкретний випадок кримінального правопорушення, у якому жінки стали жертвами злочинних дій через віктимну поведінку у постанові Верховного Суду України № 750/5031/18 від 2 листопада 2021 року [12].

У період з жовтня 2017 року по лютий 2018 року ОСОБА_11, діючи умисно та за попередньою змовою з ОСОБА_12, здійснював вербування громадян України для їх подальшої сексуальної експлуатації в Об'єднаних Арабських Еміратах.

Зловмисники, використовуючи уразливий матеріальний стан потерпілих, обіцяли їм високооплачувану роботу та покриття витрат на візу й переліт. Вони вступали в контакт із

жінками, переконували їх у вигідних умовах працевлаштування, після чого отримували їхню згоду на виїзд за кордон.

Усього було завербовано щонайменше чотири особи, кожна з яких перебувала у скрутному фінансовому становищі. Дії ОСОБА_11 та ОСОБА_12 кваліфікуються як особливо тяжкі злочини, пов'язані з торгівлею людьми та сексуальною експлуатацією.

Аналізуючи цю ситуацію, можна виділити основні ознаки віктимної поведінки жінок:

- скрутне матеріальне становище – потерпілі перебували у важких фінансових умовах (відсутність роботи, борги, проживання в орендованому житлі чи гуртожитку);

- пошук працевлаштування за кордоном – бажання знайти високооплачувану роботу за кордоном через економічну нестабільність;

- довіра до незнайомих – готовність спілкуватися з особами, які пропонували підозрілі варіанти роботи без перевірки їхньої легальності;

- погодження на ризиковані умови – жінки легко піддавалися впливу злочинців після обіцянок високих заробітків і хороших умов життя;

- передача контактних даних – готовність ділитися особистою інформацією та номерами телефонів з вербувальниками;

- згода на вербування після декількох контактів – жінки не відмовлялися після першої пропозиції, а продовжували комунікацію з вербувальниками;

- залежність від думки знайомих – рішення щодо виїзду приймалося після порад або прикладу інших жінок, які вже пройшли процес вербування.

Типологія віктимної поведінки у даній ситуації відповідає пасивному (некритичному) типу віктимності, коли жертва не усвідомлює

потенційних загроз можливого вчинення щодо неї кримінального правопорушення. Крім того, присутні ознаки віктимності, коли потерпілі слідували інструкціям правопорушників, не ставлячи їх під сумнів.

Для запобігання таким випадкам необхідно:

- перевіряти інформацію стосовно сторін справи, використовуючи офіційні реєстри, відгуки та особисті зустрічі;

- проявляти обережність щодо підозрілих прохань, особливо сексуального характеру;

- не довіряти надто вигідним пропозиціям, оскільки вони можуть бути частиною протизаконних схем;

- не виконувати доручення незнайомих осіб, що виходять за межі обумовленої угоди;

Таким чином, усвідомлення власної поведінки та потенційних ризиків є ключовим елементом профілактики віктимності. Проведення роз'яснювальної роботи серед населення, підвищення рівня соціальної та правової грамотності сприятиме зниженню рівня злочинності.

В. Біскуп та А. Крижановська вважають, що профілактика наслідків віктимної поведінки включає психологічну підтримку, що надає доступ до професійної допомоги для подолання віктимності. Методи релаксації, медитації, арт-терапії та інші техніки психоемоційної стабілізації знижують рівень стресу та тривоги. Важливо розробляти програми допомоги для вразливих категорій, таких як жінки, діти, літні люди та особи з інвалідністю. Соціальна підтримка через мережі взаємодопомоги (друзі, родичі, організації) створює відчуття захищеності, покращує моральний та психологічний клімат, знижуючи ризики віктимності. Такі мережі допомагають людям долати труднощі, отримувати підтримку та своєчасну допомогу. Підтримка з боку оточення зміцнює почуття безпеки,

знижує стрес і підвищує самооцінку, що допомагає протистояти маніпуляціям агресорів. Також важливою є правова й державна підтримка. Законодавчі ініціативи, зокрема Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», забезпечують захист прав постраждалих та сприяють зменшенню віктимної поведінки [9, с. 147–148]. Слід погодитись з авторами, так як профілактика віктимної поведінки потребує комплексного підходу, включаючи психологічну, соціальну та правову підтримку, що сприяє зниженню ризиків віктимізації та зміцненню почуття безпеки.

Так, О. М. Бандурка відмічає, що «метою профілактики є сприяння позитивним змінам особистості, що веде до трансформації її поведінки від антигромадської до соціально прийнятної та схвалюваної суспільством» [7, с. 249]. У свою чергу, В. В. Коваленко зазначає, що «залежно від поведінкових особливостей жертв кримінальних правопорушень виділяють такі категорії:

1) агресивні потерпілі – це особи, чия поведінка включає напад на потенційного злочинця або інших осіб (так звані агресивні насильники) чи прояви агресії в інших формах, наприклад, образи, наклепи, знущання (агресивні провокатори);

2) активні потерпілі – це жертви, чия поведінка не передбачає прямого нападу або конфліктного контакту, проте їхні дії сприяють завданню їм шкоди (наприклад, свідомі або необережні підбурювачі);

3) ініціативні потерпілі – це особи, чия поведінка є позитивною, проте внаслідок її специфіки вони зазнають шкоди (наприклад, через професійну діяльність, соціальний статус або особисті риси);

4) пасивні потерпілі – особи, які з різних причин не чинять опору або протидії злочинцю (тимчасово чи постійно нездатні до самозахисту);

5) некритичні потерпілі – це жертви, які виявляють необачність або не здатні правильно оцінювати небезпеку життєвих ситуацій (наприклад, люди з низьким рівнем освіти, інтелекту, неповнолітні, люди похилого віку, особи з психічними розладами);

6) нейтральні потерпілі – це особи, чия поведінка є виключно позитивною, не містила жодних провокативних дій і не сприяла вчиненню кримінального правопорушення; вони також критично оцінювали ситуацію в межах своїх можливостей» [1, с. 4].

Профілактична діяльність, як відомо, включає різні види інформації, які разом формують інформаційну систему органів і організацій, що займаються боротьбою зі злочинністю. Це дає можливість більш точно і повно відповісти на питання про те, хто, коли, де і як стає жертвою насильства; які саме віктимні якості особистості потерпілих проявляються, їх погляди та установки; які особливості їх віктимної поведінки; які типові елементи небезпечних ситуацій; а також яка додаткова інформація необхідна для ефективної профілактики насильницьких кримінальних правопорушень. Для індивідуальної та загальної віктимологічної профілактики основним засобом є, як уже зазначалося, нейтралізація небезпечних ситуацій, де ще не визначено потенційних заподіювачів шкоди, але є умови, що дозволяють орієнтуватися на конкретні типи можливих жертв [8]. Однак різниця полягає в тому, що цей підхід в аналізованих ситуаціях набуває персоніфікованого характеру, застосовуючись до конкретного потенційного потерпілого, чия кримінологічно важлива поведінка пов'язана з виникненням або розвитком небезпечної ситуації. Така персоніфікація індивідуальної профілактики ґрунтується на розгляді потенційного потерпілого як складового елемента кримінологічної ситуації, що охоплює обставини, пов'язані з кримінальними правопорушеннями [1, с. 7].

З урахуванням вищезазначеного, можемо стверджувати, що профілактика віктимності являє собою систему заходів, спрямованих на зменшення ймовірності того, що особа стане жертвою кримінального правопорушення. Так, можемо виокремити шляхи профілактики віктимності кримінальних правопорушень, що посягають на честь, гідність та волю особи, які на нашу думку, є дієвими, зокрема:

1) підвищення рівня обізнаності громадян щодо можливих загроз і способів їх уникнення. Це може бути здійснено через:

– масові інформаційні кампанії (інформування населення про методи попередження насильства, шантажу, фізичних або психологічних домагань);

– цільові програми для вразливих груп (зокрема для жінок, дітей, людей з обмеженими можливостями, старших людей тощо);

– реклама номерів екстрених служб та організацій, які надають допомогу жертвам кримінальних правопорушень;

2) розвиток у громадян навичок для запобігання ситуаціям, в яких можна стати жертвою:

– тренінги з особистої безпеки (навчання способам самозахисту, в тому числі психологічному);

– розвиток навичок стресостійкості та соціальної адаптації (це дає можливість кожній людині ефективно реагувати на небезпечні ситуації, не піддаючи себе ризику);

– розвиток комунікативних навичок (уміння правильно реагувати на агресивну поведінку, навички ведення конструктивного діалогу, самоконтролю, що допомагає уникати конфліктних ситуацій);

3) правова просвіта, яка допомагає громадянам розуміти, як захистити свої права:

– правова освіта на всіх рівнях (це повинно охоплювати вивчення

законів, прав людини, процедур звернення до правоохоронних органів і суду);

– розповсюдження інформації про механізми захисту прав особи (зокрема, хто і як може допомогти, які установи існують для захисту прав, як подати заяву в поліцію або звернутися до правозахисних організацій);

– правові консультації (організація мобільних консультацій з юристами для роз'яснення прав потерпілих, а також для надання інформації щодо подальших дій);

4) надання особі, яка стала жертвою кримінального правопорушення, психологічної допомоги для запобігання повторної віктимізації:

– створення кризових центрів (для жертв насильства, зґвалтувань, фізичних чи психологічних домагань, де вони можуть отримати юридичну та психологічну допомогу);

– терапія та психотерапевтичні послуги (надання доступу до професійної допомоги для подолання психологічних травм, які можуть вплинути на подальшу соціальну адаптацію потерпілої особи);

– групи підтримки (організація груп самопомоги для жертв насильства, де вони можуть поділитися досвідом, отримати підтримку та відчувати, що не є самотніми в своїх проблемах);

5) активне залучення громадян до програм, спрямованих на боротьбу зі злочинністю, а також створення підтримуючих спільнот, здатних допомогти у складних ситуаціях, є важливими кроками в профілактиці:

– створення безпечних соціальних просторів (підтримка організацій, які допомагають з безпритульними, постраждалими від насильства та вразливим верствам населення);

– міжнародні та національні програми (підтримка проектів та ініціатив, спрямованих на допомогу жертвам кримінальних правопорушень

через соціальні служби, волонтерські організації, громадські ініціативи);

– активна взаємодія з правоохоронними органами (встановлення довірчих відносин між поліцією і громадянами для полегшення звернень і зменшення ізоляції жертв).

З огляду на вище окреслене, можемо стверджувати, що профілактика віктимності є комплексним процесом, який вимагає комплексних зусиль на всіх рівнях – від освіти та соціальної підтримки до вдосконалення правової та психосоціальної допомоги. Кожен із запропонованих шляхів сприяє створенню безпечного середовища, де громадяни можуть реалізовувати свої права без страху стати жертвами кримінальних правопорушень проти їхньої честі, гідності та волі.

Висновки. Отже, профілактика віктимності є важливою складовою забезпечення безпеки громадян та ефективної боротьби з кримінальними правопорушеннями. Одним з основних аспектів цієї роботи є підвищення довіри до соціальних інститутів, зокрема правоохоронних органів та судової системи. Однак, навіть за умов ефективної профілактики, високий рівень «антидовіри» серед громадян може значно ускладнити цей процес. У свою чергу, на нашу думку, антидовіра являє собою соціальне явище, яке полягає у відсутності довіри громадян до ключових соціальних інститутів, зокрема до правоохоронних органів та судової системи. Виникнення антидовіри часто є наслідком негативного досвіду взаємодії з владою, соціальної нерівності, корупції або відсутності прозорості в діяльності цих інститутів. Це явище має руйнівний вплив на ефективність профілактики правопорушень і віктимності, оскільки громадяни стають менш схильними звертатися за допомогою до органів влади, що ускладнює боротьбу з кримінальністю та призводить до соціальної ізоляції

жертв. Окреслимо кілька ключових стратегій для боротьби з цією проблемою, зокрема:

– покращення прозорості (збільшення відкритості правоохоронних органів і судів шляхом публічних розслідувань та контролю);

– освітні програми (розповсюдження правової освіти для громадян через інформаційні кампанії та тренінги);

– покращення доступу до правосуддя (створення умов для доступу до правової допомоги для вразливих груп населення);

– взаємодія з громадськістю (організація діалогу між правоохоронною сферою та громадянами для підвищення довіри та співпраці).

Ефективна профілактика віктимності кримінальних правопорушень вимагає комплексного підходу, який охоплює як інформаційно-освітні, так і соціально-правові заходи. Одним із ключових аспектів є підвищення обізнаності громадян щодо способів захисту своїх прав і безпеки, а також вдосконалення законодавчих і організаційних механізмів, що дозволяють запобігти кримінальним правопорушенням. Водночас, важливо враховувати, що недостатня довіра до соціальних інститутів, зокрема правоохоронних органів і судової системи, значно ускладнює процес профілактики. «Антидовіра» до цих інститутів може призводити до того, що жертви кримінальних правопорушень не звертаються за допомогою, що сприяє збільшенню рівня віктимності.

Тому, крім традиційних шляхів профілактики, таких як правова освіта, підтримка вразливих груп і створення доступу до правосуддя, необхідно також активно працювати над підвищенням прозорості діяльності органів влади, розвивати ініціативи для покращення взаємодії між громадянами і правоохоронцями, а також боротися з корупцією.

Таким чином, для досягнення умови для більш активного залучення громадян до захисту своїх прав важливо одночасно вирішувати проблему «антидовіри», створюючи рядку.

Список використаних джерел

1. Коваленко В.В. Індивідуальна віктимологічна профілактика насильницьких кримінальних правопорушень. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*, № 3(1). 2024. С. 1–8.
2. Джужа О. М. Запобігання злочинам: кримінологічно-віктимологічна парадигма. *Монографія*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 331 с.
3. Mendelssohn V. The origin of the doctrine of Victimology. *Victimology*, № 3. 1963. С. 17–18.
4. Корнякова Т. В., Соколенко О. Л., Юзіков Г. С. Віктимологічне моделювання у системі заходів забезпечення кримінологічної безпеки суспільства. *Монографія*. Дніпропетровськ : Ліра, 2016. 219 с.
5. Головкін Б. М. Віктимна поведінка жертв злочинів. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 135. С. 124–135.
6. Чхеїдзе Г.М. Віктимологічні заходи запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*, № 3. 2020. С. 215–220.
7. Бандурка О.М. Протидія злочинності та профілактика злочинів. *Монографія*. Харків: ХНУВС, 2011. 308 с.
8. Джужа О.М., Василевич В.В., Кальченко Т.Л. та ін. Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів. *Тези доповідей круглого столу*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 215 с.
9. Біскуп В., Крижановська А. Віктимна поведінка в умовах воєнного стану: причини та профілактика наслідків. *Психосоціальні ресурси особистісного та соціального розвитку в епоху глобалізації*. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. Т. 2. С. 146–148.
10. Зотова Г. В. Визначення поняття, типів та структури віктимної поведінки в психології. *Особистість, суспільство, закон: психологічні проблеми та шляхи їх розв'язання*. Харків. 2017. С. 101–103.
11. Дришлюк І. А., Нарожна О. В. Віктимологічна профілактика: ефективні практики міжнародного досвіду. *Правова держава*, (54). 2024. С. 113–122.
12. Єдиний державний реєстр судових рішень. *Офіційна веб-сторінка*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94887804> (дата звернення 21.03.2025 р.)

Сперкач Н. А., Димчуков В. М. Особливості віктимологічної профілактики кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи

Стаття присвячена аналізу особливостей віктимологічної профілактики кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи. Віктимологічна профілактика є важливою складовою частиною загальної стратегії боротьби зі злочинністю, що фокусується на вивченні факторів, які можуть збільшувати ризик віктимізації.

У статті розглядаються ключові напрямки цієї профілактики, включаючи психосоціальну підготовку осіб до розпізнавання потенційних загроз, формування навичок самозахисту та безпечної поведінки, а також інформаційну кампанію та правову освіту. Особливу увагу приділено профілактиці віктимності жертв кримінальних правопорушень, а також створенню підтримуючого середовища.

Стаття підкреслює важливість комплексного підходу до віктимологічної профілактики, що включає співпрацю правоохоронних органів, громадських організацій та освітніх установ для зниження рівня порушень прав людини та забезпечення безпеки особи. Автори аналізують основні підходи до вивчення віктимності та визначає її як

ключовий фактор, що впливає на ймовірність стати жертвою кримінального правопорушення.

У статті загалом висвітлюються сучасні віктимологічні дослідження, що розглядають вплив соціальних, психологічних та правових факторів на формування віктимної поведінки. Особлива увага приділяється проблемі «антидовіри» як бар'єру у взаємодії між громадянами та правоохоронними органами, що ускладнює попередження правопорушень та захист потерпілих.

Запропоновано комплексний підхід до профілактики віктимності, який включає правові, психологічні та соціальні методи впливу. Обґрунтовується необхідність розробки ефективних державних програм для підвищення рівня правової грамотності населення, зміцнення довіри до державних інституцій та забезпечення доступу до кваліфікованої правової допомоги. Також у статті розглядається важливість психологічної підтримки жертв кримінальних правопорушень, що дозволяє мінімізувати наслідки віктимізації та сприяє їхній соціальній реабілітації. Наголошується на важливості взаємодії державних структур, громадських організацій та суспільства для ефективного запобігання віктимізації та формування безпечного соціального середовища.

Ключові слова: віктимність, кримінальні правопорушення, правопорушення проти волі, честі і гідності особи, антидовіра, віктимна поведінка, віктимологічна профілактика, запобігання злочинності.

Sperkach N., Dymchukov V. Features of victimization prevention of criminal offenses against the will, honor and dignity of a person

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of victimization prevention of criminal offenses against the will, honor and dignity of a person. Victimization prevention is an important part of the overall crime prevention strategy, which focuses on the study of factors that may increase the risk of victimization.

The article discusses the key areas of this prevention, including psychosocial training of individuals to recognize potential threats, development of self-defense and safe behavior skills, as well as information campaigns and legal education. Particular attention is paid to the prevention of victimization of victims of criminal offenses, as well as the creation of a supportive environment.

The article emphasizes the importance of a comprehensive approach to victimization prevention, including cooperation between law enforcement agencies, NGOs and educational institutions to reduce human rights violations and ensure the safety of individuals. The authors analyze the main approaches to the study of victimization and define it as a key factor that affects the likelihood of becoming a victim of a criminal offense.

The article generally highlights modern victimization research that considers the impact of social, psychological and legal factors on the formation of victim behavior. Particular attention is paid to the problem of “anti-trust” as a barrier in the interaction between citizens and law enforcement agencies, which complicates the prevention of crime and protection of victims.

The author proposes a comprehensive approach to victimization prevention, which includes legal, psychological and social methods of influence. The author substantiates the need to develop effective state programs to improve the level of legal literacy of the population, strengthen trust in state institutions and ensure access to qualified legal aid. The article also examines the importance of psychological support for victims of criminal offenses, which minimizes the effects of victimization and contributes to their social rehabilitation. The author emphasizes the importance of interaction between government agencies, public organizations and society for the effective prevention of victimization and the formation of a safe social environment.

Key words: victimization, criminal offenses, offenses against the will, honor and dignity of a person, distrust, victim behavior, victimization prevention, crime prevention.

